

Klimat- och näringslivsdepartementet

Naturvårdsverket
106 48 Stockholm

Etappmål om vilda pollinatörer

Regeringens beslut

Regeringen beslutar följande etappmål för att stärka mångfalden av vilda pollinatörer.

Mångfalden av vilda pollinatörer ska senast 2030 förbättras och minskningen av deras populationer stoppas.

Naturvårdsverket ska i samverkan med Statens jordbruksverk och Skogsstyrelsen ansvara för uppföljning av etappmålet. Uppföljningen ska redovisas i den årliga uppföljningen av miljömålen.

Ärendet

Riksdagen har beslutat om en målstruktur för miljöarbetet med generationsmål, miljökvalitetsmål och etappmål. Bakgrunden beskrivs i propositionen Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete (prop. 2009/10:155, bet. 2009/10:MJU25, rskr. 2009/10:377). Generationsmålet anger inriktningen för den samhällsomställning som behöver ske inom en generation för att nå miljökvalitetsmålen. Miljökvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Etappmål är viktiga steg på vägen för att skapa förutsättningar för att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen. Etappmålen är målövergripande och kan bidra till att nå både generationsmålet och flera miljökvalitetsmål samtidigt. Etappmål ska beslutas inom prioriterade områden där insatser bedöms vara mest angelägna.

Skälen för regeringens bedömning

Många pollinatörer är hotade, både i jord- och skogsbrukslandskapet. I Sverige består vilda pollinatörer av insekter. Det innebär att de ofta kräver olika livsmiljöer i olika stadier; en för larv- eller nymfstadiet och en för att samla in pollen och nektar för reproduktion.

En mångfald av pollinatörer behövs för pollinering av landskapets blommor under hela växtsäsongen. Insekters liv som vuxna är ofta kort och en art/individ pollinerar blommor under en kortare period av växtsäsongen. En mångfald av vilda pollinatörer ökar stabiliteten, när populationen av en art drabbas av sjukdom eller annan utslagning kan en annan eventuellt ta över. På så sätt kan både vilda och odlade blommande växter pollineras. Svenska myndigheter har i under flera år haft ett arbete med att stärka förutsättningar för vilda pollinatörer, bl.a. genom åtgärdsprogram för hotade arter. I Sveriges nationella handlingsplan för hållbar användning av växtskyddsmedel 2023–2027 har ett delmål beslutats om att minska riskerna för pollinerande insekter och andra nyttoinsekter. Målsättningen är att gynna tillgången till livsmiljöer för nyttoinsekter i både slättbygd och mellanbygd och minimera användningen av växtskyddsmedel som är skadliga för nyttoinsekter. Delmålet omfattar konkreta åtgärder och indikatorer har fastställts för uppföljning av åtgärderna. Olika stöd, regeltillämpning och kunskapsutveckling inom jordbrukspolitiken har också bidragit till att jordbruket har minskat sin negativa påverkan och ökat sin positiva påverkan på vilda pollinatörer.

Miljömålsberedningen föreslår i sitt delbetänkande (SOU 2025:21) ett etappmål för vilda pollinatörer. Remissinstanserna är överlag positiva. Regeringen konstaterar att EU:s strategi för biologisk mångfald har en övergripande ambition att vända utvecklingen för antalet och mångfalden av pollinatörer före 2030 samt att art 10.1 i EU:s förordning om restaurering av natur ålägger medlemsländerna att genomföra åtgärder som stärker pollinatörer. Eftersom konsekvenserna av en minskning av vilda pollinatörer kan slå brett – för livsmedelstryggheten, människors hälsa, livskvaliteten och ekosystemens funktion – bedömer regeringen att det är motiverat att formulera ett etappmål.

Status för vilda pollinatörer har uppmärksamats internationellt sedan ett antal år tillbaka. Den mellanstatliga plattformen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (IPBES) presenterade 2016 en rapport om den globala

situationen för pollinerare och pollinering kopplat till livsmedelsproduktion. Rapporten betonar bland annat de vilda pollinatörernas roll i pollineringen av grödor, även om deras relativa bidrag varierar beroende på gröda och plats. Skördens storlek och/eller kvalitet beror både på pollinatörernas förekomst och aktivitet. Ett mångsidigt samhälle av pollinatörer ger i allmänhet mer effektiv och stabil pollinering av grödor än en enskild art. Av Kunming–Montreal-ramverkets åtgärds mål 11 framgår att parterna bör återställa, upprätthålla och öka naturens bidrag till människan, inklusive ekosystemfunktioner och ekosystemtjänster, till exempel reglering av luft, vatten och klimat, markhälsa och pollinering.

Regeringen bedömer att många aktörer som redan engagerar sig för att gynna pollinatörer kommer att se ett etappmål som både ett erkännande och en draghjälp i deras fortsatta arbete. Värdet av pollinatörer i det svenska jordbruket är störst inom odlingen av oljeväxter, åkerbönor och klöverfrö. Inom trädgårdsnäringen och för hobbyodlare är pollinering vitalt för att få en bra kvalitet och skörd av de flesta frukt- och bärslag. Regeringen konstaterar i Livsmedelsstrategi 2.0 att den svenska trädgårdsnäringen kan komma att behöva växa med anledning av klimatförändringarna för att människor även i framtiden ska kunna konsumera frukt, grönsaker och bär. Pollinatörernas roll blir här viktigt för att säkerställa goda skördar.

Ett etappmål för att stärka mångfalden av vilda pollinatörer kommer att bidra till en bättre uppföljning och utvärdering av det arbete som redan pågår på området. Uppföljning kan göras inom ramen för det arbete som redan pågår. Regeringen har i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:01, utg. omr. 20) satsat på förstärkning av miljöövervakning för naturrestaureringsförordningen. I detta arbete ingår att pollinatörer ska övervakas. Regeringen bedömer mot denna bakgrund att ett etappmål bör införas som innebär att mångfalden av vilda pollinatörer senast 2030 ska förbättras och minskningen av deras populationer stoppas. .

På regeringens vägnar

Romina Pourmokhtari

Charlotta Sörqvist

Kopia till

Statsrådsberedningen

Arbetsmarknadsdepartementet JÄM

Finansdepartementet BA, BSÄ, FMA, IEA, K, OU, SFÖ

Försvarsdepartementet ESS

Justitiedepartementet L3

Klimat- och näringslivsdepartementet BK, CKS, E, KL, ME, NIM

Kulturdepartementet KKM, SNA

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet BB, DL, EUI, FJR, JL, RUL,
SMF, SPN, TM, TP

Utbildningsdepartementet F

Utrikesdepartementet BK, FMR, SP, IU

Boverket

Havs- och vattenmyndigheten

alla länsstyrelser

Livsmedelsverket

Riksantikvarieämbetet

Sametinget

Skogsstyrelsen

Statens energimyndighet

Statens jordbruksverk

Svenska samernas riksförbund

Trafikverket

Tullverket